

1910 29 აგვისტო

შანი ო.ნი შაუნი

იაკობ გოგებაშვილი 45 წ. მღვდელმთავრის ვამთ

თბილისის წიგნის მალაზიეზში ისყიდება

გ. მ. თუმანიშვილის წიგნები

Характеристики и воспоминанія

(А. Казбекъ.—Зур. Антоновъ.—А. Цагарели.—Кн. Раф. Эристовъ. кн. Ил. Чавчавадзе.—Г. Н. Сундукіанцъ. Максимъ Горкій. Воспоминанія объ основаніи постоянной грузинской сцены и пр.

3 Выпуска, ц. каждаго 50 к.

„ცოდნა“-ს

წიგნის მალაზიეზში ისყიდება

	მ.	ბ.
რიითეტიკ. კრებ. ხრამელაშვილის I ნ.	„	30
„ „ „ II ნაწ.	„	40
არიითეტიკის სახელმძღვანელო მისივე.	„	80
ქართული წერის დელნი მარანაშვილის	„	40
ნაგ. მარათაშვილის ლექსები და წერილები დ. კარაი	„	40
ჭაშვილის ბოგრაფიით, ილ. ჭავჭავაძის კრატ. წე-	„	40
რლით და ივ. გამართლის ლექციით.	„	40
იმერეთის მეფე სვლაძის, ბ. სხანაშვილის	„	25
რატა, სოსიოტ მერკვილიძის	„	20
აღუქსი, ზოგმა აკაკის	„	10
სიმღერა აკაკის	„	15
ილ. ჭავჭავაძის რჩეული ლექსები	„	15
ბაშაჩუკა, აკაკის	„	30
სამშობლოსთვის თავდაცემული	„	40
რუსთა დამარცხებას ქართულად	„	20
ათა მითხრობა, ივანე მაჭავარიანის	„	20
იანია, ნ. ნიკოლაძის	„	20
ხალხური ვეფხის ტყაოსანი	„	10
დიდი ვეფხის ტყაოსანი მშენიერის უღით	„	3
გულტურა აიბერტის	„	50
უხუბეგის სრული თხზულება ერთ ტომად	„	3
ლექსიკონი საბ. ორბელიანის	„	3
ლექსიკონი ქართულ-რუსული ბავაშვილის	„	50

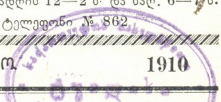
ლექსიკონი ქართულ-რუსული ელიფანას	„	50
ლექსიკონი რუსულ-ქართული სხვაგვარი	„	20
ხუბინაშვილის რუსულ-ქართული	2	40
დამონებულნი (ბოლგ. განთავ)	1	„
ქართულთა ტომი, სურათ. აღბ.	3	„
აღდგომა, ტელსტოის	1	20
საქართველოს გეოგრაფია, ვასუტის	2	„
სერტი მესხის თხზულება	1	„
მამა გურიელის თხზულება	1	„
აკაკი წერეთლის თხზულება I და II ტომი	2	„
თავ-გადასავალი, მისივე	1	„
რამედი ერისთავის თხზულება	1	„
ი. ვეფხიშვილის თხზულება	„	60
სამხარეული ქართული სკოლების	1	50
დალატი ა. სუმბათაშვილის დასურათებული	1	25
ჭავჭავაძის და სომეხთა მეცნიერნი ილიას		
ჭავჭავაძის	„	30
ხილბრები დასურათებული უღით I ტომი	1	25
ხილბრები ტომი მორე,	1	30
შიდლერის ზოგზა ივ. გამართლის	„	20
ფურერი ლექსები	„	40
ხილბრები, მაქ. გორაკის	„	25
ბუნება და ცხოველები, ი. ახსანიშვილის	„	60

სტეფანოვს დაუყოვნებლივ გაეგზავნება ფას და დებით ფოსტით. თბილისი, წიგნის მალაზია „ცოდნა“ მალაზიის პატრონი სხილი მერკვილიძე

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე
ნამბერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება დრ. სახ.
კანტორაში იოსებ იმედაშვილთან თიფლის.
Редакция «Театри да Цховრება»

Иос. Зах. Имедашвили
ხელ მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—
ხელთნაწერები საპირობებისმებრ შესწორდება.—
—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება
შეიძლება შუადღის 12—2 ს. და საღ. 6—7ს.
ტელეფონი № 862

29 აბშისტოს 1910 წ.

ფხიზლად, ამ სიტყვებით აფრთხილებდენ
კონსულებს. ძველ რომში მთელის ერის
უმალეს გამგებელი; ამავე სიტყვებით შივ-
მართავთ ჩვენის თეატრის მესვეურთ...

თეატრი ცხოვრების სარკეაო, რომ ამბო-
ბენ უაზროდ-კი არ ამბობენ...

კარგად დაყენებული თეატრი ყოველთვის
იმას ცდილობს, ცხოვრების სინამდვილეს გაუხ-
დეს სარკედ, დააკმაყოფილოს ერის სულიერ-
გონებრივი მოთხოვნები.

თუ თეატრი მაყურებლის სულსა და
გულს ვერ მოჰხიბლავს სინამდვილის ხელოვ-
ნურად ჩვენებით, სიმართლის განსახიერებით,
ცხოვრების სისწორით სცენაზე გადატანით,—
ასეთი თეატრი საზოგადოებას ვერ მიიზიდავს
და საბოლოოდ სახელსაც გაიტეხს...

ვიდრე ქართული თეატრი თავის ნამდვილ
დანიშნულებას არ შეიგნებს, სახელდობრ იმას,
რომ იგი სარკე უნდა იყოს ქართველი ხალხის
ცხოვრებისა, ერთის მხრივ, და საკაცობრიო
იდეთა გამავრცელებელი,—მეორეს მხრივ, მა-
ნამდევ იგი მკვიდრ ნიადაგზე ვერ დამყარდება...
ქართული თეატრი მტკიცე ეროვნულ ნიადაგს
უნდა დაადგეს: მეღობჟენის ქართულ ტაძარ-
ში ქართულ სიტყვებთან ერთად სულიც ქარ-
თული უნდა ტრიალებდეს. ქართულმა სცენამ
მთელი თავისი ძალადონე, უმეტესად, ჩვენის
ცხოვრების დასურათებას უნდა უზიანდომოს.
უბრალო, ჩვეულებრივი პიესები, უცხოური-
დან „გადმოჩიქორთულებული“, ჩვენის თეატრის
მაყურებელს ვერასფერს მისცემს ერთი
მიტომ, რომ არისტოკრატია და ბურჟუაზია
იმავე პიესას სხვა თეატრებში, უმეტეს შემთხ-
ვევაში, უკეთესად დადგმულს ნახავს და მეორე-
ც—ქართველი მღაბიო და საშუალო წოდებ-

ბის ხალხის სულსა და გულს საზრდოვან ვერ
შეერგება.

ღრმა ჩვენს თეატრი ნასუფრალით საზრ-
დობას ასცდეს, ნამდვილი სახეური სულით
გაიჟინთოს და საერთო მიმდინარებაში თა-
ვისა მსუფლოდობგ ხსვგასმით აღნიშნოს. თუ სა-
კუთარა ძაღლინათ არ აღიკურვა იგი, ყოველ-
თვის უკან ჩამორჩენილი მანაჩაღა იქმნება.
პატეიანგებს მხოლოდ სუღათ ძაღარსა და თათ-
შემომქმედს გეუთუნას...

ერთი მკირე სარეისორო შენიშვნაც.

ყოველ ერს, ყოველ ხალხს, ყოველ თემს,
ყოველ პიროვნებას კილო ლაპარაკისა, მიხე-
რა-მოხვრა, სიარული, ღიმილი, სიცილი და
სხ. განსაკუთრებული, თავისებური აქვს და
ამიტომ, თუ ქართული სცენის ქართველი მსა-
ხიობი ყოველივეს ისე არ აღბეჭდავს, როგორც
ამა თუ იმ ერის სულიერ-ხორციელი თვისება
მოითხოვს, თუ ქართული პიესის წარმომდგენ-
ნი მთელი პიესას ქართულის სულწარმოდით არ
ამოავგირისტებს,—ასეთი წარმომდგენა კვალს
ვერ დააჩვენებს. ისტორიულ პირის წარმომდ-
გენს რომ არა-ისტორიული ტანისამოსი ჩააც-
ვათ, ქართველი გლეხის მაგიერ რომ რუსის
გლეხი გვიჩვენოთ, ევროპიულ გრაფინია-გრან-
დამას, გრაფისა და ჯენტლმენის ნაცვლად
გაუთლელი, ხებრე ვინმე, ანუ უკანასკნელი
პირველთა ნაცვლად, რასაკვირველია, სამწუ-
ხარო ფიქრთა შეტს არას აღვიძრავს.

ამიტომ ჩვენის სცენის მუშაკთ კიდევ
ერთხელ მოვავრთებთ ბევრჯელ თქმულს და
მტკიცედ ვთხოვლობთ, რომ აღარ გვიჩვენონ:

- 1, რადისი უცვლანდრობით ენა-დასუღი და
შუუგნებლდობათ თავ-გზა დაკარგული ბქტორი;
- 2, ქართულს წარმოდგენაში არა ქართულის კაღო-
თი და სიტყვებით დაზარაჯი;

- 3, შეუფერებელი ტანისმოსი და გრამი;
 - 4, წარმადგენის დროს კულისებიდან სცენაზე აქტიურობა «გაწოვნა» — ამა თუ იმ მიმოხერხის ჩუქჩუბა;
 - 5, წარმადგენის დროს, როდის გარდა, „სცენაზე“ და „სუბსცენაზე“ სიტუაციის წარმოქმნა;
 - 6, სუფლიორის ევარილია;
 - 7, მასიურ სცენებში გზადანუკლი ბროზი;
 - 8, წარმადგენის დროს დეკორაციების ჩანაობა და კულისებიდან ვიდანეების გამოშვება;
 - 9, ზეპის მსვლელობის დროს შეუფერებლობა დარბაზში შესვლა-გასვლა, კართა ხოქა-ხოქით.
 - 10 შეუფერებელი ბუტფორა, განსაკუთრებით დამაურეგული „სროლა“ და სხ. და სხ.
- დარწმუნებული ვართ, ყოველივე ეს ან მსგავსი ნაკლებობები ან ამ სფეროში აცილებული იქნება, — ამის თავდებია წლიდან წლით ხელშეწყობი პირობანი და, თუ სეზონის წინ აღინიშნეთ, მხოლოდ იმიტომ, რომ ჩვენის სცენის მესვეურნი ვაგვეფრთხილებინა... მაყურებელი თხოვლობს ყოველივე კარგს. კარგად მოვლილ ელემენტს მისაჯავად კარგი მისდევს...

ნატო ვაბუნი — ნატო ვაბუნი ჩართული თეატრის ახ სტაჟენდი. ისტორიაში სწავლითადად დიდებით უნდა იხსენიებოდეს. აღბათ ამ აზრით ახელმძღვანელს ქარ. დრამ. სხ-ის ვაგვევობამ 24 აგვ. სხდამაზე რომ დაადგინა: „ყოველწლიურად ერთი სტაჟენდი-300 მან. დაეხმოს ამ ქალს, რომელიც სამსახიობო განათლების მისაღებად წავა უმადეს დრამატულ კურსებზე. თანხის შესესებად ყოველ წელს, ნატოს დახმობა დღეს, 3 თებერვლს განმართოს წარმადგენს. აგრევე მიღებულ იქნეს შემოწირულობანი. რაც სამის მანის აღმატება, გადაიღეს სათარაო თანხა“.

ამ თანხის უკვე საფუძველი დაეფუძვნა გვირგვინებიდან გადარჩენილი იფუძლი და აგრევე კერძო შემოწირულობით. სხვათა შორის, ზუგდიდიდან გავტობიანებს დადად ზეატრული თავადი მიხილ მელიტონის ძე **დადიანი**:

„ეს არის ახლად წავიკითხე სამწიფრო დეკუმს. აღვამუხ დაედასის მწიფრობითა ჩვენის სცენის სიამაჟის და ევედასკან დაეწიწარის გაბუნანს გარდაცვლებისა გამო. დრამატულ საზოგადოების თანხმობისამებრ მე და სხვა მრავალი ადგილობრივი მკვიდრი მზადა ვართ ვავილოთ ჩვენი წვლილი გარდაცვალებულს ნატოს სისიანის ევედა-საქმელად.“

ქართ. დრამ. სხ. გამკეთების ამ იფრად სუფრადღებო დადგენილებასზე შეაქმნეთ ევედა იმთ ეურადღებს, რომელთაგ მართლად და გული დასწყება დადად ნატოერი მსახიობ ქალის გარდაცვლებამ. განსაკუთრებით ჩვენის ქვეყნის დრამატულ მსახიობებისა უნდა დაიხსინა წმინდა მოვლენათ, რომ წელადიქათ ვითხელ მანც გამართონ „ნატო ვაბუნის საღამო“ ამ თანხის განსაღებულად.

ინტელექტუალი და ნატოერი მსახიობანი, განსაკუთრებით ქალნი, რომ ნატოვად გვეყვს, ეს ვინ არ იქნეს, და ეგებს ნატო ვაბუნის სხელობაზე მსახიობის გამოხრდამ მთრე ნატო ვაბუნი თუ არა, ცოტათი მიმავსებული მანც შეგვიძინოს...

ვისაც ქართული თეატრი უნდა გრად უყვარს, ნატო ვაბუნის სისიანის წყალობად ზეატრის სცენას, ქართ. დრამ. სხ-ის გამკეთების ხმის მისცემს და ამ დადგენილებას ჩქარად აღსრულებში მოაყვანის.

თეატრი და მოსწავლე ახალგაზრდობა

თეატრს რომ დიდი აღმზღელობითა მნამენგლობას (воспитательное значение) აქვს, ამაზე რად დასმართავს სწავრობა. მისწავლე ახლგაზრდობისათვის შესიფერი ნაქსები ივავთ, რაც ზემოთისათვის კარგი აღმზღელია.

ყოველ ერთს თეატრს სკანგებო ეურადღება აქვს შექმნილი ამ მხარისათვის. ამა დახეთ, როგორ სცადობენ გერმანელები, ფრანგები, ინგლისელები, რუსები მისწავლე ახლგაზრდობისათვის შესიფერი რეპერტუარის შესიმუშავებად!..

შარბნი ამ მიზნით მიუღია სხოგადობას შესიფე რეპერტუარში. ამ სხოგადობისათვის უნდა განსამშვართობო სცენის დრეკტორი ბანი კორლანოვი. დასწყისში ბურის ეკონს, ეს სახუმრო სქიქეთ, დასი უადგილო მსახიობთაგ აქნებოდა შემდგარი და სხვა., მაგრამ, ჩვენდა სისიამოვნოდ, შესიფე. ბ-ნ კორლანოვიკამ დიდი ღვაწლი დასი ამ საქმეს: შემუშავა რეპერტუარი, შეადგინა დასი, რომელთაც სუვეთესო მსახიობებმა მიადეს მოსწავლეობა, დასწავლა აბრეშვებო სხვადსხვა სწავლეობებში. რასაკვირველია, რეპერტუარი შესიფერად ეთო შედგენილი. მთელი დრამატული ხელოვნების განვითარება ეთო შემოფარგლულია. რეპერტუარი იწეობდა ძველი ბერძნული ტრეკდაით; მის მისდევლებს ცრუ-კლასიკური დრამები, სწავლო სუვეთის მისტრეები, შემადგე შექმნარი, შადღერი და სხვა. რეპერტუარი თავდებოდა თანამედროვე დრამებით.

ასე რომ მოწვევებს რეპერტუარის დასრულებას შემდეგ ნათლად ჰქონდათ წარმოდგენილი დრამატული ხელთაწების განვითარება. საინფორმაციოსთან ერთად სარგებლობდათ ითა შეკავშირებული. ზოგიერთ წარმოდგენებს წინ ადვოდად გასაკებ ლექციებს კითხულობდნენ ხოლმე.

უნდა გენახათ, რა ხალხით ეკადებოდნენ საქმეს მსახიობნი, რა მადლიერი იყო ახალგაზდობა. წარმოდგენის დღეები სადღესასწაულოდ გადაიქცნენ მათთვის. თუტრი ვეღარ იტყვდა მსურველთ არამც თუ მოწვევებს, არამედ გარეშე ხართაცაი.

ჩვენში ასეთი მაგალითი არსილდეს არ უოფილა. რეპერტუარს გარდა, მე მგინია. ჩვენ დრამატული სახე. გამკვობას შეუძლდა თვეში ერთი ან ორი ასეთი წარმოდგენის გამართვა; და თუ კა-ხელ მასწავლომ ფასებით იქნება, არსილდეს არ იქნება ზნადა. გარნა ასეთ წარმოდგენებს მხოლოდ მაშინ აქნის მზაშენლობა, თუ სისტემა ექნება. უსისტემაოდ არსილდეს არ გაკეთებულა საქმე და არც ამ საქმიდან გამოვა რაშე.

აქამდის მოწვევები უოგელ ქართულ ენაზე დადგულ დაქსის თუ ხელდალენ და ვერაფერი გამაქქონდათ, ეს იმის ბრალი იყო, რომ სმირად მათთვის სრულიად შეუფერებულ დაქსისგან უკუდამრთი დასკვნა გამიქყვადათ. სმირად მოწვევ ვერ გეპულობდა დედა-აზრს, ზეისის საუკეთესო მოტეუებს და იმიტომ მარტო გარეგან მხარეს აქვევდა უურდღებას.

უუსურვებით განსხლებულ გამკვობას ჩუკვიარდეს ამ საგანს და არ დაიუწყოთ ხელ-მოკლე ახალგაზდობა; რომლის ესტრეტიური კონსანსა ასევე ითხოვან სხზრდას, თუ შეტად არა, როგორც ჩვენია.

კორდელი

უ ლ უ მ ბ ო ს მ თ ა მ ე

(სატირიული მითი)

ულუმბოს მთაზე მოწყენა იყო: ზურამხტი ცა, ტალღები ზღვისა, ღვითური ნიქი ლექსთა წყობისა, სიყვარული ქეშმარიტებისადმი, მშვენიერება—ყველაფერი გაყოფილი იყო ღმერთთა შორის. არაფრის დაფლობა აღარ შეიძლებოდა. შემოქმედებას სარბიელი აღარ ჰქონდა.

და ღმერთები მოწყენილი იხსდნენ. ღვითურად იყვნენ მოწყენილნი.

ღმერთების წრეში ბურღლულითა და წყევა-კრულით შემოვიდა გამხმარი, დატანჯული ხალხი: „რაო კი რამ იყო, სახირო, წაიღეს.

ყველაფერი გაიყვეს ერთმანერთში, თვით ქვემპროზნიც-კი არ შემარჩინეს და ეს უმგებნო კი დაიფრწეს! რა უყო ამ ტიალს?! მგერამ ვინ იცის, იქნებ ამის მუშტარიც გამაზრდეს“.

ღმერთთა კრებას შვერია ხალხი, მგერამ უურადღება არავინ მიაქცია. მოღუმულ სახეზე ნათლად ეწერათ: „მოგვაბებზრა თავი ამ გულტაკებულმა სულელმა“.

„ესეც წაიღეთ, გამანთავისუფლეთ!“ უკმაყოფილოდ დაიწყო ხალხმა.

„ტყუილად გარჯილხარ;—დაიგრილა ყოვლის მცოდნე ძეგმბა—მანდ კალთაში მხოლოდ მტვერია, ღმერთთა ფეხებიდან დაკვივნილი და ადამიანის ქუქკიანი ოვლია შეზებელი. რომელ ოხერს დასკირდება ასეთი თხლე“.

— გვა, შვილა ჩემო საყვარელო, წაიღე! — დაიკარგე აქედან!—გაწყრა მულამ დაუბერბელი, ვანიერ გულ-მკერდიანი დედა ღმერთებისა და ადამიანისა,—ჩემთვის საჭიროა ნამი და თოვლი, მზე და ჰაერი, და არა ეს ნახვეტი და ნაწრეტი.

— შენ, ჩემო მშვენიერი აფრილიტა? შენ ბერი გყავს თაყვანისმცემელი, მეგობარი... რომელიმე გდასაცემ, შენ თუ არაფრად გამოგადგა... .

— რაო?—გაელიმა მშვენიერს,—გულს ნუ მომაყვანიებ! როგორ არ გრცხვინია ასეთი... როგორ ვთქვა; აღარ ვიცი... ასეთი რისამე ტარება! გაიფრთხე მოსასხამი!.. აქ დაჯექი ჩემთან.

— აი შავი ქირი კი შეგეყარა—შეიგინა ხალხი—მულამ არმოყობა გახსოვს;—და გაშორდა იმ ადგილს.

ღმერთებში უკვე ჩოჩქოლი ატყდა. არესმა შორიდან დაუძახა: „არ მოხვიდე ახლოს, თორემ შენც და შენს ბარგსაც ყირამლა გადაგავდებთ აქედანო. ომის დროს მტვერს მოუღვებ, რომ არ დამეფანტოს, თუ მტერს გავუქვალავდეთ“ შუბლიდან დაბადებული, ვანიერი თინა თავაზით შეხვდა ხალხს, და სანამ უკანასკნელი მხას ამოიღებდა, მოკლედ უთხრა: „ამ შენს არა სასიამოვნო ბარგს ძნელად თუ ვინმემ მისკეს ფორმა. როგორ შეეძლება თვითონ მას მთელ ქვეყანას რაიმე ფორმა მოუნახოს, ან და გაივოს ქვეყნის ფორმა-გამოხატულება. ჩემი სამეფოსთვის ეგ უვარგისია. კეთილი იყოს შენი გზა.“

ხალის ჯავრით სკდებოდა; აღარ იცოდა რა ექმნა და ღორბლი ისევ აწეულ კალთაში ჩაყრილ მტკერზე უფარდებოდა.

— შენ ყოველისფერს მოწყალების თვალით შეტყუარებ, — შინჯა ხალისმა უკანასკნელად და მიმართა შუქმფენს აბოლონს, — შეხედე და მიიღე უკანასკნელი ჩემი სიმდიდრე.

— დაიხ! — უბასუსხა აბოლონმა — ჩემნი ქურუმნი, მხატვარნი და პოეტნი, მავასაც მოაყრობენ ყურადღებას, მაგაშიაც ჰპოებენ რასმე საგულისხმებროს, განსაკუთრებით-კი კონტრასტების შესაქმნელად, მაგრამ ჩემს სამეფოში მაგის მიღება, მომიტყევე, არ შემიძლია.

— მე კი, თუ მამაშვილობა გვამს, ნურაფერს მტყუცი, ჩემზე მაინც ცუდი აზრის არიან; ეს შენი ძღვენიც თუ მივიღე, მთელი ცა და მიწა ამიყაყანდება, რაც ზნეობრივი და გონებრივი სიღუბეებია, მან აიყვანა სამეფოს გასაღიღებლათო. ჩემს ქურდებს გონება მაინც აქვთ... ეს კი, ეს რა არის? — დაეკითხა პერმესი ხალისს.

აღარ მოგეშორდები?! — აღშფოთდენ ღმერთები — გადააგდე ეს ტრალი! არავის უნდა მოგვაშორე თავიდან!

ხალის გონება დაეკარგა: ყველაფერი წაიღეს ყველაფერი დაიტაცეს; ეს კი დამიტო-

ვეს სამარცხვინოდ“. ხალისი მივიდა ულუმბოს კიდეზე და ცოდილ მიწაზე გადმოყარა, გადმოასხა მტკერი, თხლე. ქუქკი...
ყველასაგან უარყოფილი დავარდა მიწაზე. ბრმა ვირმა სუნი იკრა ადამიანის ოფლი-

სა, იფიქრა: აქ ადამიანი არისო. მივიდა და დაუწყო აღერსი: ჩლიქებით შემოავლო ხაზი იმ ადგილს, სადაც უნდა ყოფილიყო სხეულის სხვა და სხვა ნაწილები — ხელ-ფეხი, თავი... ჩაპბერა სული, სადაც ტურნები ეგულუებოდა, ბოლოს დაწვა და ძუძუ ჩაუღდა პირში...
და მოხდა სასწაული...

ვირმა შექმნა რაღაცა ადამიანის მსგავსი. შექმნილი წამსა ღმერთების მოწყენისას, შექმნილი ღმერთების ფერხთა მტვერიდან, ადამიანთა ოფლიდან და ღმერთების ნაფურთხიდან; შექმნილი ვირის ჩლიქებით, სულ ჩადგმული და აღზრდილი ბრმა ვირის მიერ, დღესა ტროადის გმირებისასა იწოდებოდა — ტერსიტესათ; ესაა საშინელსა წარღვნისასა — ხამის შეილებათ იყვენ გადარქმულნი; დღეს კი, საქართველოს დაცემის ასი წლის თავზე, ილია ჭავჭავაძის, დიმიტრი ყიფიანის, დოდაშვილის დროს, სახელი მათი არის
. ლეგიონი.

6. ლორთქიფანიძე

ნ ა ლ ვ ლ ი ა ნ ჰ ა ნ გ ზ ე

ქეითინი ისმის... ნალვლიან ჰანგზე
ცრემლს უერთდება გლოვისა ზარი:
მიასვენებენ კუბოს მუშისას,
მიასვენებენ, მიაქვთ ცხედარი!

სევდის ნიავად დაჰქრის ველად, ცაში ინთქმება
ხმა მწუხარების, ხმა გლოვისა, გულის მგმირავე;
საბრალო მუშა! ბედის გერი, ლუკმისა მონა,
აქ ცრემლს აფრქვევდა — იქ მიელის ცივი საფლავი!
ჰა, მიასვენეს, ლუკმის მსხვერპლი, ბნელ აკლდამასთან,
უკანასკნელად დააფრქვიეს ცრემლი მღულარე;
ბედით ბედკრული სხვისთვის ბრძოდა, ანთხევდა ოფლსა,
ახლა-კი... ახლა შთანთქავს ბედშავს ცივი სამარქ!
ოჰ! რა გველია, რა მაცდური წუთისოფელი!
ერთსა ახარებს, — მეორეს-კი უღმრთოდ გასწირავს;
ვითომ ნექტარით ჩაიტყუებს უღმომ კლანჭებში,
შემდეგ შეასმევს მწარე ნალველს... გულს გაუგმირავს!...

ქეითინი ისმის... ნალვლიან ჰანგად
ცრემლს უერთდება გლოვისა ზარი:
მიასვენებენ კუბოს მუშისას,
მიასვენებენ, მიაქვთ ცხედარი!...

იაკობ გოგებაშვილი

იაკობ გოგებაშვილი

აღმართს დაღმართიკ აქესო,—ტჷუღლად არ ამზობს ანდაზა.

ჩაგრულსა და უფლება ახიღლ ერთ რომ ისეთი შვილები არა ჰყავდეთ, როგორც ჩვენი ერის ღირსეული შვილი—იაკობ გოგებაშვილია, მაშინ ხომ წყალწაღებულნი იქნებოდნენ...

ქართველ მოღვაწეთა მტირე გუნდს იაკობ გოგებაშვილის სახელი ბრწყინვალე შარავანდედით ჰმოსავს...

წელს იანვარსა სხეთა წაღაწაღად შესრულდა, რაც ეს მადლიანი, ღრმა რწმენისა და მტკიცე მოაზრე კაცი კრას სკუთადადყოფად მოღვაწეობს...

იაკობ გოგებაშვილი შთამომავლობით გლეხია, სასულიერო წოდებისა; მამა მისი სვიმონი იყო გორის მაზრის სოფ. ვარსიანის მოძღვარი, დედა—მაგდანა, გლეხის ქალი. დაიბადა 1840 წ. 15 ოქტ. პირველდაწყებითი სწავლა მიიღო თბილისის სასულიერო სასწავლებელში, შემდეგ სემინარიაში დაამთავრა კურსი 1861 წ. აქედან მთავრობამ კიევის აკადემიაში გაგზავნა. უმაღლესი სწავლის ბრწყინვალედ ვათავების შემდეგ გამწესებულ იქმნა ჯერ თბილისის სასულად. სემინარიაში მასწავლებლად, შემდეგ სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველად. 1873 წ. ჩამოშორდა სამასწავლებლო ასპარეზს. მისი მასწავლებლობის ხანა იდეურად შესანიშნავია და სწორედ ამ მიზეზითაც ჩამოაშორეს სასწავლებელს.

ერის სიყვარულით აღჭურვილობა იაკობმა სასწავლებლის გარედ ძალღონე გაიორკეცა, დაბრკოლებათ არ შეუღრკა,—ეს არის თვისება შინაგან ძალღონით აღსავსე ყოველი კაცისა,—და თავისი სააღმზღველო შრომა სასწავლო წიგნთა გამოცემით განაგრძო...

იაკობ გოგებაშვილმა რომ სახელმძღვანელოების გამოცემა დაიწყო, ქართველებში ანბანიკი არ მოიპოვებოდა, არამც თუ წესიერი სახელმძღვანელო. ამ ნაკლს მიაქცია ყურადღება იაკობმა და ანბანის გამოცემის შემდეგ, გამოსცა „ბუჩქებსა კარა“ (1869 წ.), შემდეგ „დედა ქნა“ (1875 წ. პირველად). ამას გარდა, როგორც ნამდვილ იდეურ მებრძოლ-მუშაკს შეჰფერის, იაკობი მესამოცე წლებიდან მოყოლებული, სიტყვით თუ საქმით, შეუღრკეკლად და დაუღალავად მუშაობს. ზემორე დასახელებულ სახელმძღვანელოებს გარდა, შეღვგენილი აქვს რუსული ენის შესასწავლი წიგნებიც: „Рус. слово“ I—II, მეთოდის სახელმძღვანელო, სხვა და სხვა კრებულები; ჟურნალ-გაზეთებში გაფანტულ ვრცელ წერილებს სხვა და სხვა საგნებზე ხომ ანგარიში არა აქვს.)*

იაკობ გოგებაშვილის დეწლი, როგორც მწიგნობრისა და მოქალაქის, შთამომავლობის აღმზრდელ-მასწავლებლის, ქართული მწიგნობრობის გავრცელების პირველი საფეხურის და ერში სინათლის გამავრცელებელისა, ფასდაუღებელია და ღირს-სახსოვარი...

ამ ჟამად იაკობ გოგებაშვილი 70 წლისაა, ჯანღონით სავსე და ისევე შეუღრკეკლად მომუშავე, როგორც დაიწყო...

ღიღაც, რომ ჩვენს ერს უფლება აქვს ამგვარი შვილით იამაყოს...

ქართველ საზოგადოებას ჰსურდა მისი მოღვაწეობის იუბილეს გარდახდა, მაგრამ ეს თვითან ღრმად დამსახურებულმა მოღვაწემ—იაკობ გოგებაშვილმა—არ ისურვა...

სალამს ვუძღვნით ჩვენს ძვირფასს მოამაგეს, აღმზრდელ-მასწავლებელს და ვუსურვებთ დღევრძელობა-ჯანსაღობას მთელის ერის საკეთილდღეოთ და თავისდა სასახელოდ...

o—o

*) წელს გამოვიდა ცალკე წიგნად მისი ნაწერების ვრცელი ტომი, რომლის ვაცნობასაც ვურჩევთ მკითხველთ.

o—o

დასავლეთ ევროპის ლიტერატურა
ხანა კაპიტალიზმის აღფრთხილება
(გაგრძელება იხ. „თ. და ც.“ № 32)

II

მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარში რადენადაც სოფელი კალიერდებოდა, იმდენად მრავლდებოდა და იზრდებოდა ქალაქები. 1850 წლიდან მოკიდებული 1890 წლამდის ინგლისის ქალაქი (რომელთა მცხოვრებლები 100,000 აღემატებოდნენ) რიცხვი რვიდან ოცდა სამამდის იზრდება; იმ ქალაქთა რიცხვი, რომელთა მცხოვრებნი 100,000 უდრიდნენ, — ორმოცდა თოთხმეტიდან ას-სამოცდა ერთამდის იზრდება; ხოლო იმ ქალაქთა რიცხვი, სადაც სცხოვრობდა 20,000 მეტი მცხოვრები, გაიზარდა სამოც-და-სამიდან ას-ოთხმოც და ხუთამდის. საფრანგეთში სოფელი ყოველ წლივ ქალაქთა სასარგებლოდ ხიზნავდა 60,000 კაცამდის; ბელგიაში ათი წლის განმავლობაში (1880—1890) მიწის მუშათა რიცხვი 200,000 კაცით შემცირდა. გერმანიაში ხუთი წლის განმავლობაში მოქალაქეთა რიცხვს ორ მილიონ ნახევარი ემატებოდა. განსაკუთრებით საოცარის სისწრაფით გაიზარდნენ მსხვილი ცენტრები — დედა ქალაქები. ორმოცი წლის განმავლობაში (1850—1890) ლონდონის მცხოვრებთა რიცხვმა ორჯერ იმატა, პარიზისამ — ექვსჯერ, ბერლინისამ — ხუთჯერ.

მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრის მწერლები და პოეტები თავიდან ბოლომდის ქალაქის მცხოვრებნი იყვნენ. თუ დიკენსი და ჰუგო უარყოფით შესტყროდნენ, ზოლასთვის ქალაქი სიცოცხლის და პროგრესის განხორციელება იყო. აი, რას მოგვითხრობს ზოლა თავის კრებულის „ჩემი საძულავაი“-ს ერთს წერილში: „როდესაც ახალგაზრდა და ღარიბი ვიყავი, ქალაქის განაპირა უბანში ვცხოვრობდი, სულ უკანასკნელ სართულში, საიდანაც მთელი პარიზი ჩანდა. და ეს დიდი ქალაქი, რომელიც უძრავად და გულგრილად აღიმეკდებოდა ჩემს ფანჯრის ჩარჩოში, უსიტყვო მოწმე იყო ჩემის სიხარულისა და მწუხარებისა. მის წინაშე ვიმშობიდი და ვსტიროდი, მის წინაშე შეყვარებული და ბედნიერი ვიყავი, და მაშინ, ოცი წლისა რომ ვიყავ, ვფიქრობდი დამეწერა რომანი, რომლის მომქმედი პირი სახურავთა ზღვა — პარიზი — უნდა ყოფილიყო...

ჩემთვის საჭირო იყო სამი ან ოთხი კაცის შინაური დრამა პატარა ოთახში, ხოლო ჰორიზონტზე თვალგაღწევენელი ქალაქი — მოუშორებელი მოწმე, რომელიც თავის ქვის თვალებით ამ ადამიანთა წამებას შესტყერის.“

შემდეგში ზოლამ ეს განზრახვა თავის რომანს — „საყვარულის ფურცლები“ — სა დაუღლო საფუძვლად.

მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევარის პოეტებსა და მწერლებს უყვარდათ ქალაქი; უყვარდათ მისი უარყოფითი მხარეები, მისი ავადობა და სიბინძურე, გარყვნილთა თავშესაფარები და ნაძირალები. ბოდლერისაებრ მათ ათრობდა სიცოცხლისა და მოძრაობის ელექტრონით გაყვანილი ჰაერი. ვიმეორებ, მათ უყვარდათ ქალაქი, მიუხედავად იმისა, რომ ეს ქალაქი ათასგვარ უშუაწურობითა და საშინელებით იყო აღსავსე.

ბოდლერი, რომელსაც არც კი ჰსურს შერისხოს «საზოხლარი დედა ქალაქი», ხარბათ ეწაფება უშინდურ განცხრომთა ფიალას და ამ განცხრომაში კიბებს ახალგაზრდასა და აღმაფრენას.

დიდი ქალაქი მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრის პოეტებს მრავალს ახალს მასალას აწვდიდა. ოთხმოციან წლებში, როდესაც ბერლინი გაერთიანებულ იმპერიის დედა-ქალაქი შეიქმნა, შორეულ პროვინციიდან ამ ქალაქს აწყდებოდნენ ახალგაზრდანი, სიმდიდრისა და სახელის მაძიებელნი. ამ მოდგმის ერთმა წარმომადგენელმა, პოეტმა ჰოლცმა თავის ლექსთა კრებულში „თანამდროვე ცხოვრების წიგნი“ — საშვილის შვილად აღბეჭდა ის აზრნი და გრძნობანი, რომელთაც განიცდიდა ქალაქში ბედის მაძიებელი ახალგაზრდა. თითო ფეხის გადადგმაზე მათ თვალწინ იშლებოდნენ გულშემზარავი სურათები.

დიდსავე ქალაქში აღორძინდა ლირიკის ახალი ფორმა — ქუჩის სიმღერა. ამ სიმღერის აკვანი პარიზის სირაჯხანა ანუ cabaret. მოსიმღერე-იმპროვიზატორთა შორის უნიკიერესი იყო „შავი კატის“ სირაჯხანის პატრონი არისტოტი ბრანდი. მის სიმღერებში, რომლებითაც იგი უმასპინძლებოდა თავისი სარდაფის სტუმრებს, ცოცხლად განსახიერებულთა პარიზის ქუჩა თავისი ნაძირალებით — მძვინვარე ქალებით, აშოლანებით, ლოთებითა და ქურდებით.

მთელი ეს ამღერეული ტბორე დღით ჯერდ-მულეზში იხალეზა, ხოლო ღამით საშოვარის საძიებლად ეღება ბულვარებს... ლექსში «წმ. ახარეს საყადმუფოთა» მეძვი ქალი თავის აშოლღანს წერილსა სწერს. მეძვი ქალს ძალიან აწუხებს მისი მღგომარეობა. შესაძლებელია, უმისოდ აშოლღანმა რაიმე ხიფათი აიტეხოს, ვინაიდან ბუნებით ღიდგული, გაქირვების ღროს თავის ამხანაგებისავით პაპიროსის ნაწიწვებს არ მოსძებნის ქუჩებზე, სთხოვე «სქელ ანასა» — სწერს მეძვი ქალი—მივიღოს თავის მფარველობის ქვეშ. როდესაც საყადმუფოდან გამოვალ, გავუსწორდები ანასას: სულ ერთია, ერთნი ვართო. თავს წერილში მეძვი ქალი ეფიცება თავის აშოლღანს, ისევე ნახად მიყვარხარ, როგორც პატარას მიყვარდა მამა ჩემი, როგორც მიყვარდა ღმერთი. როდესაც პირველად ვამბობდი ჩემს აღსარებას წმ. მარგარიტას ეკლესიაში. ხანდისხან ბრიანის სიმღერებში გამოსქვივის «ყოფილ ადამიანთა» ცხოვრების ნათელი სურათებიც: აღწერილია ქურდებისა და მეძვი ქალების რომელიმე საღდესასწაულო სერიზობა; ეს სერიზობა თავდება ღიდებულ ნადიმით. ხანდისხან მეგობრული კიჟინაც გაისმის; მოუწოდებენ მდიღრებისა და მღვდლების გასაქლეტად, საქურღლად და ნაქურღლის გასაყოფად: ისმის ხოლმე ანარქიისადმი მოწოდებაც.

ქალაქის კულტურის გამოჩენილი მომღერალი ბელგეილი პოეტე ვერპარნია. ამ პოეტმა თავის კრებულს «საიფღანა-მისაქენა» მეორე კრებული «რუაჟეს-ქაჟქა» მიუძღუა. ამ კრებულებში ვერპარნმა დახატა ქალაქის, ქუჩების, მაღაზიების, ამოძრავებულ ქარხანების აურღლებული სურათი. ზოგს ლექსში ვერპარნმა ქალაქის მფლობელი ორი გმირის სურათი დახატა. ერთის მხრივ მსხვილი მწარმოებელი, რომელიც სინუშით მოკულს თავის კაბინეტში სწევებს «სამეფოთა და გემთა ბედ-იღბლს». სავარძელში მოკუზული, იგი ხაზავს რიცხვთა კოლონას, ხოლო აზრით შორს საღდაც ჰფერენს: ბატავიაში, კოლომპოში, კაშუტადში, ჩინეთში... სისხლის მწოველ ობობასავით დაქსელა მან მთელი ქალაქი და მისი ოქრო ჯადოქარი ანღამანტეივით იზღადეს ღარიბთა მწღებასა და სხვა სიმღიდრეს. მაგრამ მის ფეხთა ქვეშე უკვე აღმფოთება მწიფდება. კაბიტალისტური

წარმოების ორგანიზატორს გზას უქრის სახალხო რევილიუციის ორგანიზატორი. ხალხის საუკუნოებითი ტანჯვანი მწიფეღელთა მიმართ შეურიგებელ მტრობად შეეუბდა მის გულში და ამისი აზრი ცოცხალი, გაღუშლი, სურვილისა და ვნებთავან გამოქნილი* ქუჩებსა და მოედებზე უკანასკნელ ბრძოლისათვის მოუწოდებდა მუშათა ხალხს.

და ბრძოლაც იწყება.

ერთ-ერთ ლექსში ვერპარნი აღწერს დედა-ქალაქის აჯანყებას. დაფ დაფის ხმაზე იღვიძებს დამონებული ხალხი. ქუჩები მსწრაფლ იფენება ბარკადებით. თოფის გრიღს მარსელიეზის ჰანგები უერთღებთან. ერთი გმირული მწღლაც და ხალხის გამარჯვებაც დაგვირგვინებუღია...

(შემდეგი იქნება)

პეტრე დაძვებ

ნაცო გამუწინა-ყავარღის გარდაყვალების გამი

(მკითე შენიშვნა)

ძვირფასი ნატო აღარა გვეყავს! იღიდ, აღარა გვეყავს ის ადამიანი, რომღის სახელთანაც შეერთებუღია ჩვენი განახლებულ სცენის ბრწყინვალე ხანა, ხანა აღორძინებისა, ხანა დაუზოგავი და გაბედული შრომისა.

სწრაფმა სენმა უღროვოდ და უცაბედად გამოგვაცალა ხელიდან ნიქეირი და ჩვენი სცენის ქირისუღალი მსახიობი. მისი დაკარგვა ჩვენს სცენას შესაძწევს დაღს დაასვამს, ღიდს ხანს აღარ გვეყოღება შეუღდარებელი «ხანუმა», «ფრომარი» და სხვანი.

ნატო დამსახურების აღწუსებას, მის მწიშენეღობის განმარტებას ამ ხანად არ შეეუღღებით. იგი ყვეღასათვის ცნობიღია წარსულ წელს გამართულ 30 წღის მოღვაწეობის იუბიღეიტი.

მისი ხსოვნა რომ უკვედაფ ვყოთ, საქიროა ყურღდება მივაქკიოთ ერთს გარემოებასაც, — სახელღობრ: ვანსვენებულს ნატოს, ასიკო ცავარღის იმეუღღეს, უნდა ჰქონოღა ყვეღა მისი პიესები ორიგინალური და ნათარგმნი.

ქარ. ღრამ. სახ. გამგეობა მოვალეა მოითხოვღს ყვეღა ნაწერები ასიკოს. აღწუსხოს და თავის ბიბლიოთეკაში მოათავსოს ჯერ შენახანად და მერე, როცა მოახერხებს, გამოსაცემადაც.

ა. შანშიაშვილი და ი. გრიშაშვილი

უემოღგოგა

უემოღგომის ქარი ჰქრის...
 სევდით სავსე წვიმა სკრის
 და სოსანი შწარედ სტირს,
 მისცემია ველი ძილს...
 შეუსუსტდა ფერი მტილს,
 მოსთქვამს შაში მუხის ძირს:
 კორღს არიდებს დავსილს პირს.

სულის კენესა ჰხდება ტყეს.
 სუ!.. ცრემლები სცივია ხეს.
 შველის ნუკრი ღამეს ბნელს
 შორს გაურბის სალსა კლდეს.
 გამხმარ შტოსა ვინა სტესს?—
 გრიგალია მთებში ეს.
 სტვენს, სისინებს, ზათქით ჰპერს...
 სცივია მდღელოს... სუსხი სცემს!

ა. შანშიაშვილი

ვეკლები... ვაიმე!

მნათობი საღ-მთებს მიეფარა, მაისის დილავე,
 მწუხრის სამსხვერპლოდ გადი შალა შენს ფერხთა ქვეშე;
 ღრუბელთა სრიალს ვერ გააპობ, ვერ დამიჩრდილავ,
 ჰიზნი გლოვისა არ არსებობს ჩემსა გარეშე.

მო, მანუგეშე!
 მთაო, მალალო,
 თავისუფალო,
 მაგრამ საბრალო...

მო, გამიღიმე!
 ამური ცელქი შენს სამოთხის მკერღზე დავკარგე,
 ჰანგად ჩამოვქმენ აპოლონის ფერადი ქნარი;
 მე შენს ტუჩებზე საუკუნო კოცნა მოვკარგე,
 კოცნა უმწიკვლო, ვით უსაზღვრო მგონის სიზმარი.

ფოთლებ შემხმარი
 ხე, ალვისა ხე,
 ვით შენი სახე,
 გულს ჩავისახე,
 ავაციმიციმე.

მე ყვავილი ვარ, ზღვის ყვავილი, სნეულად მყოფი,
 ვსკვნები და მხოლოდ საღარდელად თან ის მიმყვება,
 რომ ვერ ვიმრავლე, ვერ დავსტოვე ჩემი ნაყოფი,—
 იესო, ღვთის ძეგ! მაშ ჩემ შემდგომ ვინ, ვინ დარჩება?

ავერ ოცნება
 ეტლს მოაქროლებს:
 მე აქ მამრძოლებს,
 შენ გაგიყოლებს.

ვეკლები... ვაიმე!
 ი. გრიშაშვილი

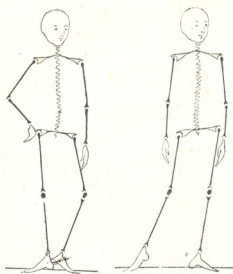

მიმიკა

III

დეტალური განხილვა სხეულისა და მისი ასოების მოქმედებისა კანკებზე

როცა ფეხზე სდგახართ, — კანკები სწორეთ გადგათ — ქუსლები ერთმანეთზე მატყუებული, — სხეული დამართებულია ორადე ფეხზე (ფიგურა 5), თქვენ შიადლებთ მდგომარეობას, რომელიც ჰქონს:

ფიგ. 8

ფიგ. 9

მანს, რომელსაც ეშინან თავის სხეულის თანსწრობის დაკარგვისა.

როცა ფეხზე დგახართ, საზოგადოებისაგან ზირობირებული, ორადე ფეხით იატაკზე დაბჯინალი, — მაგრამ სხეულით მხოლოდ ერთს კანკზე დამართებული — მანს შიადლებთ ბევრად გრძნობსულის მდგომარეობას და ბევრად ნათლად გამოხსნულს.

ვთქვათ, თქვენ ელანარკებით თქვენს ზარტხარს, რომელიც სდგას თქვენს მარცხნივ, თქვენი სხეული კი დაბჯინალია მარჯვენა ფეხზე, ე. ი. თუ თქვენი სხეული დაბჯინალია იმ კანკზე, რომელიც მოქმედებისაგან არ არის (ფიგურა 8), თქვენ ჰქონტათ ადამიანს, რომელიც გულგრილად იცდის ან კიდე გულგრილად ისმენს. ზირობით, თუ თქვენი სხეული დამართულია იმ კანკზე, რომელიც მოქმედებისაგან არის, ე. ი. თუ ელანარკებით თქვენს ზარტხარს და ეს ზარტხარით მარჯვენა სდგას და თქვენი სხეულიც მარჯვენა კანკზე არის დაბჯინალი, დამართული, როგორც სურათზეა ნახვები (ფიგურა 9), თქვენ შიადლებთ მდგომარეობას, რომელიც ჰქონს:

ეურადლებს, აქტიურ მონაწილეობის შიადებას დაზარაში.

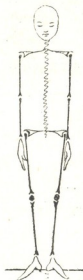
თუ, როცა საზოგადოებას ან კიდე თქვენს ზარტხარს ელანარკებით, თქვენი სხეული დაბჯინალია ორადე ფეხზე, რომელსაც იმოთხებიან ერთს სწორე ხსზე (ახილე ფიგურები 5 და 6) თქვენ გაქვთ ნალები გამომეტყველი და ნალები მოეხერხებელი, რადგან თქვენ არ შეგუძლებათ წაწაწაშიაწით თქვენი სხეულით წინ უკან უშიაშიად, რადგან შეიძლება ადვილად დაქვარვით თანსწრობა ტახის.

ზირობით, თუ თქვენ ერთ ფეხს წინ გასწევით, მანს თავსუფლად, უშიაშიად შეგუძლებათ ტახის მიხურა-მიხურა, წინ და უკან დაწევა, არც თანსწრობას დაქვარვით და შიამასაც უფრო მეტი ძალა და უფრო მეტი შიამაქვლილება ექნება მყოფობი.

გიორგი ჯაბადარი

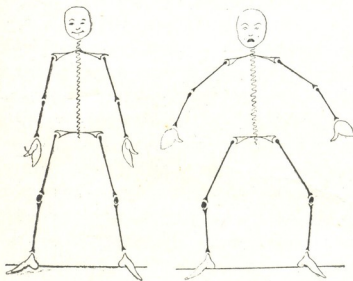
ბრიუსელი (ბელგია)

თავდალობას, მორცხეობას, შიშიადობას, ზატევისცემას, სიწინარეს, უმოქმედობას, სხატევეტშია ცდას.

ფიგ. 5

ფეხზევე — სხეული, დამართულია აკრულევი ორადე კანკზე, მხოლოდ ფეხები გაწეულია (ფიგ. 6), გასკვეთ შეხედულობას:

ფიგ. 6

ფიგ. 7

მეზღვარისს, ცხენისისს შიშიე ტეირთის შიადეგლისს, ვულგარულ ადამიანისს, საერთად ისეთ ადამიანისს, რომელიც დახეულია შიშიე ტეირთის ზადვას. ასეთადე მდგომარეობა, როგორც ფიგურა 6 იმ განსხვავებით, რომ სხეული, ტანი ცრატათი შიშიადლია (ფიგურა 7), ჰქონს:

დადაღვას, სიხუსტეს, სიბერეს, სიშიფრლეს.

საერთად ასეთი მდგომარეობა ახსიათეს ადა-

ილია ჭავჭავაძის ხსოვნას

ხვალ, 30 ავგისტოს, საღამოხანზე, სამი წელიწადი შესრულდება, რაც ჩვენის ქვეყნის მოამაგეს, ცისა და ქვეყნის შორის მოსაუბრეს, ერის წყალობით ტანჯულ-გვემულს და მარად ეპოს სამშობლოს დაწინაურებაზე მზრუნველს—ილია ჭავჭავაძეს—შუბლი გაუგვირეს... უგუხურება აღიპართა გონიერების წინააღმდეგ, სიბნელე—სინათლის დასაზრდილავად, სიკვდილი—სიცოცხლის დასათრუნავად, მაგრამ დიდებუნივანმა ადამიანმა, ზენაირ მადლით ცხებულმა კაცმა სიკვდილითა თვისითა საუკუნო სიცოცხლე დაიმკვიდრა თავისი ეროსა და იღვით მებრძოლი ყოველი ადამიანის ხსოვნაში...

დღეს, ჩვენის დაბეჩავებისა და იღვურად განქარწყლების ხანაში, დღეს, როდესაც ჩვენის ქვეყნისათვის შეუღრეკელი მუშაკებია საჭირო, რასაკვირველია, უმეტესად საჭიროა ილიას ხეულღებრივი სიცოცხლეც, მაგრამ მისი სული ხომ უკვდავია, მისი სულის კვეთება ხომ კიდევ ყურს უგდებს თავის ქვეყნის „ძარღვის ცეკვას“!.. ილია მთელის თავისის სულიერი მისწრაფებალტოლოღილებით ხომ სამარადისოთ ჩვენს შორისაა!..

ამიტომ, ვისაც ცოტათი მიიწვ აფიქტებს ჩვენის ერის აწინდელი მდგომარეობა და მომავალი, ვისაც სწამს თავისი ხალხისნობა, — იგი ილიას ხსოვნას არასოდეს არ დაივიწყებს და მისი იდეებს ერის გულში შიგნი-შიგან გაიტანს...

ილია არ არის მკვდარი...

მკვდარად აგი თქმულა ვასაც აქ სისულა ან დარჩება, დიდი ხანია გვიანდერძა თვითონვე ილიამ...

იაპონური თეატრი და ხელოვნება

(შობაბეკლილებანი)

თუმცა იაპონელებმა ზედმიწევნით შეისწავლეს ევროპული ტენიკა, სამხედრო წესრიგი, სერთოდ კულტურა და მშენებრიად სარგებლობენ ამითი, ევროპულ პოეზიას ჯერ კიდევ ვერ შეგუებთან. საუკეთესო მოტივებო რომლითაც აღტაცებაში მოვდივართ, რომლითაც ვსაზროლობთ და ვამაყობთ ჩვენ, იაპონელებისათვის გაუგებარი და უინტერესოა. იაპონურ თეატრში „ჰამლეტის“ მაგიერ ხედავთ „ჰამლეტიდან“ გადმოკეთებულ, ადგილობრივ ცხოვრებასთან შეწყობილ, იქაური ელემენტებით შეზავებულ პიესას, რომლის მომქმენდი პირნი სულ იაპონელები არიან და არა „ჰამლეტი“...

იაპონელებს ისე ეჯავრებათ ევროპული პიესები და თამაშობა, რომ თუ რომელსამე მსახიობს შეეტყო ევროპულ ხელოვნების, გავლენა, დასკინიან, უკვირებენ, თუნდაც ძლიერ გამოჩენილი მსახიობიც იყოს.

რადენადაც სისცნო ტენიკაა მალა იაპონიის თეატრში, იმდენად დრამატული ხელოვნებაა დაცემული, და თითქმის მთელი რეპერტუარი შესდგება გულუბრყვილო, ბავშურ პიესებისაგან, რომლებშიაც უმთავრესი ადგილი ცრუ ისტორიულ ელემენტს უჭირავს: ჭინკები, აღქაგება, ავ-სულეობი, გვიშები, ჯადოქარები და ცეკვა-თამაში, — აი, რა აკმაყოფილებს იაპონელების გემოვნებას. ყოველი პიესა უსათუოდ სიკეთის გამარჯვებით და ბოროტების დამარცხებით ბოლოვდება. იაპონური პიესები. შინაარსის მიხედვით, ორი გვარისანი არიან: თანამედროვე ცხოვრებიდან და ისტორიული. თანამედროვე პიესაში მსახიობნი ჩვეულებრივად ხსენად და ბასაობენ, ისტორიულ პიესებში-კი პატეტური ელემენტი იქერს ადგილს: მსახიობნი არა ჩვეულებრივის ხმით ლაპარაკობენ და არა ჩვეულებრივ მიმიკას მიმართავენ ხოლმე.

წარმოდგენების დროს უკრავენ სხვა და სხვა ნაციონალურ საკრავებს. დამკვრელნი ავანსცენის გვერდებზე არიან კულისებში. როდესაც დრამატული ან პატეტური ალავი მოაწვეს, დამკვრელნი საცოდავის ხმით წამოიღებენ. მათ არც მსმენელნი ჩამორჩებიან ხოლმე და ყვირილ-ძახილით უპასუხებენ.

მომქმედ პირთ გარდა, სცენის სიღრმეში მუდამა სდგას 3—4 კაცი; ერთი მათგანი სუფლოორია; ყველანი შავად არიან შემოსილნი. როდესაც საჭიროა რომელიმე მსახიობის დახმარება, ესთქათ ვინმე მოპკლეს, შავოსილნი წამოვლენ და ვაჟკეთ კულისებში.

მსახიობი ქალნი ძლიერ ცოტანი არიან; სულ 15—20 წლის წინედ გამოვიდნენ სცენაზე და აქამდის უბრალო როლებს ასრულებენ, მეთაურ დრამატიულ როლებს მუდამ კაცები ასრულებენ.

ტენისკის მხრივ იაპონური თეატრი საუცხოვოდ არის მოწყობილი: თითქმის ყოველ თეატრს აქვს მზრუნვეი სცენა, რის გამოც შესაძლებელია რავდენიმე მოქმედებიანი პიესის უანტრაქტად შესრულება. დეკორაციები და მოწყობილება მდიდრულია და საუცხოვოდ შემუშავებული: ყოველ მსახიობს აქვს საკუთარი საპირფარეშო ოთახი, სადაც ჰკიდია სარკე და გამოყვანილია მიღებოი ცხელი და ცივი წყალი.

თეატრები ერთგვარად არის აშენებული, არის ლოკები, პარტერი და ბალკონი გალერით. პარტერი ჩაღრმავებულია $\frac{3}{4}$ არშინამდე და დაყოფილია უჯრებად, სადაც 3—4 მაყურებელი ეტევა. სკამები სრულიად არ არის მიღებული; ისინი შემოაქვთ ევროპიელებისათვის, რომელთაც მხოლოდ ლოკებში სდომის ნება აქვთ: იატაკზე დაფენილია რბილი ფარდაები და ყოველი მსმენელისათვის დასაჯდომად ბალიშებია დაწყობილი. შესასვლელში სტოვებენ ზევითა ფეხსაცმელს (ხის ქაშებს). ევროპიელებს-კი რბილ ტილოს ახვევენ ფეხზე. პარტერიდან ავანსცენაზე ორი მხრიდან ხილია გადებული, საიდანაც სცენაზე აღიან მსახიობნი. ფარდა ძლიერ თხელი ნაქარგი ან დახატული ტილოა. ფარდას ავანსცენიდან გასწევენ და დახურავენ მუშები. ადგილების ფასები ყველასათვის ხელმისაწვდომია მხოლოდ ევროპიელებს კი მეტს ახდევინებენ.

წარმოდგენები იწყება დილის 11 საათზე და თავდება ღამის 11 საათზე. 5 საათამდე თანამედროვე ცხოვრების პიესა მიდის, ხუთი საათის შემდეგ ისტორიული.

თეატრის წინა ფარდული მშვენივრად არის შემკული ყვავილებით და დროშებით, რომლებზედაც პიესების სახელები აწერია. თეატრის წინ დიდძალი ხალხია შეგროვილი.

სკამენ იქვე, სმენ: მუსიფობენ და დროს ატარებენ. შიგ თეატრშიაც კი სმენ, სკამენ, თამბაქოს ეწვეიან, ან და ბევრსა სძინავს ანტრაქტებში, რომლებიც ძლიერ ხანგძლივია. ერთი სიტყვით, თეატრს იაპონიაში ისეთივე დანიშნულება აქვს, როგორც ევროპაში „Cafe“-ებს. როგორც ევროპიელი მიდის კაფეში ოჯახობით დროს გასატარებლად, ისე იაპონელი თეატრში. და ასეთ პირობებში არა მგონია თეატრმა წმინდა ხელოვნების ტაძარის ხასიათი შეინახოს...

სოგოლი

უღაბნოს ვეგდე, გულ-დაკოდილი, შორს სამშობლოსგან სულს მხდებოდა. გვერდთ არვიან მყვანდა, ვერც ვის ვუძახდი, სიციცხლის ძაფი უხმოდ სწყდებოდა. სულს მიხუთავდა ცხელი ჰაერი, შავი ბურუსი გარს მომხვევოდა, სიკვდილთან მებრძოლს უკანასკნელ წუთს მხოლოდ ერთი რამ ენატრებოდა. ეს ნატრია იყო, რომ ერთი წუთით ვისმეს დაეტეხო ჩემ ყურთა სმენა: ჩამოქანხნა მომაცდვისთვის— ჩემი ტანჯული სამშობლოს ღვნენა!

სევდია

უ ე ნ მ

ქალაქის ერთს უბანში, მძიმე აღმართს შესდგამოდა გამხდარი, გავძალ-ტყავებული, ზურგ-დაიარაგებული, ჩლიქბე-დამტყრეული ცხენი და მთელი თავის ძალღონით სწევდა ძალზე დატვირთულს „ტაჩას“.

დაგლეჯილ-ტუქუკიან ტანისამოსიანი, ვაქონილ ქუდიანი, დაჯღანულ ჩუსტებიანი პატრონი ყიჟინით მოჰყვებოდა და მალ-მალ აღვირს ამოჰყრავდა ხოლმე, ხან-კი შოლტს გადუტყლო-შენებდა.

შისისგან დამწვარ სახეზე უსიამოვნება ეხატებოდა, რომ ცხენს უჭირდებოდა და ბრაზი მოსდიოდა: ფქვილით გაავანგლულ დამწვარ პირისახის ოფლს მალ-მალ იწყენდდა და თან უშვერ სიტყვებით იგინებოდა.

ცხენი უკანასკნელ ღონეს ხნარობდა, რომ აღმართისთვის აესწია, მაგრამ ღონე-მიხილი ზედიზედ ეცემოდა წინა მუხლებით წვეტიან ქვეებით მოკირწყულულ ქუჩაზე; ამით უმეტესად

აბრაზებდა თავის პატრონს, რომელიც სიმკაცრით შოლტს ახურებდა...

დალილი-დაქანცულმა ცხენმა ვეღარ შეუძლო ტვირთსა და შუა აღმართში დაეცა. საცოდავად უყურებდა გამგულენ ენა მეტყველთ, სიბრაღელს ელოდა, შველას უღლიდა... დამონებული სახე ნაღვლიან თვალებით ისე მწარედ გამოიყურებოდა, ქვეც კი სიბრაღულით აღაღადებოდა...

მაგრამ პატრონმა უარესად დაუწყო ცემა ჯოხით თავ-პირში!.. ცხენმა შეხედა პატრონს ვედრების თვალით და უცებ შეინძრა წამოსადგომით, მაგრამ ღონე-მიხილი, მოსართავებით შეწურთული, კვლავ დაეცა და გამგულელთ მიაშტერა მუდარების გამომატველი თვალები... თითქოს შველას შესთხოვდა...

ხალხი გულგრილად გვერდს უქცევდა!..

პატრონი ძალზე ილანძლებოდა, გარს დასტრიალებდა, ხან კულით სწევდა, ხან აღვირს კბილებში უზერხდა, ხან დაუდევრად სცემდა, მაგრამ ცხენი მაინც ვერ წამოეყეცებინა.

გაბრაზებულმა პატრონმა უფრო მეტის სიანჩხლით დაუწყო თავ-პირში ცემა... ამ დროს მოუახლოვდა ვიღაც მანდილოსანი, გამოსტაცა ხელიდან შოლტი და თვით პატრონსვე დაუბრუნა მოთქმით: „აჰა, თუ კარგია, შე მზეცო, თავ-პირში ცემა?!“ დაუძახა პოლიციელს, გამოემცნაურა, როგორც პირტყევთა მფარველ საზოგადოების წევრი და ცხენი გამოასხენევინა...

წამოდგა საბრალო ცხენი და თავის მფარველს შეხედა მადლობის თვალით; როდესაც მანდილოსანმა სახეზე ხელი დაუსვა, ცხენმა ერთი ლოკვა დაუწყო, თან ორი დიდრონი ცვარი ცრემლიც გადმოჰყარა!..

ცხენმა დიდხანს ვერ შესძლო ფეხზე დგომა, ისევ გახურებულ მიწაზე დაეცა; გადასდო თავი, გაიქნია ფეხები, ღრმად ამოისუნთქა, ფიცხლავ გაიბერა, თვალები მანდილოსანს გაუშტერა და გაშეშდა.

დალია სული უენო მუშეპკა მძიმე მუშაობაში ..

გიორგი ფოცხოველი

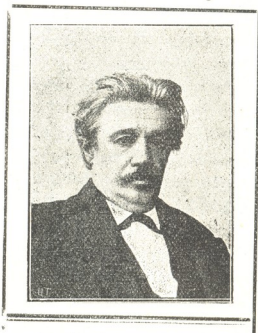

ქუქუნა წვიმას

ოხ, რა მიყვარხარ, ქუქუნა წვიმავ, ოდეს ძირს აფრქვევ ციურხა ნამსა; და გვაღვით ვამხმარ გაბოკლ ველსა შენ მადლით აძღობ, აცოცხლებ წამსა...
... მე მაშინ ვხარობ.

მაგრამ შენს ნაცვლად როს მოვა სეტყვა, სასტყვი, მკაცრი, შეუზოვარი, ჩალეწ-ჩარეგვავს ყანებს და ვენახს, გლოვობს ზუნება... ვითარ შეიღ-მკვდარი, ... იმ დროს ვმწუხარობ!

გ. შიხიანი

მ. ბ. სადოესკი

(† 26 ივლისი 1910 წ.)

ძაბით შემოსილი რუსეთის სენსა ჯერ გადგე ვერ შერეგება თავის ერთგულ ზარმოსს დაკარგვას, როდესაც საუკუნოდ უნდა გამოეთხოვოს მეორეს, ზირველსვით ერთგულს და ზატოსისს მუშას.

ჯერ კიდევ წელაწადი არ გასულა ვ. ფ. კომისარეჟსკაისის საკვლავს შემდეგ, და ახლაც სელონების ტანდრა ჰქარავს მეორე შეუდარებელ ქერუმს მ. ბ. სადოესკის.

მისეულ ზროვის ძე სადოესკი (ერმოლოვა) დააბად და გააზარდა მოსკოვში 12 ნოემბერს 1847 წელს. თუმცა, თვალების ავადმყოფობის გამო, საშუალო სასწავლებელი არ დაუმთავრებია, მაგრამ სამკაურად მშენებური საშინო განუთავრება მიიღო.

მამა მისი ზროვა სახელ-განთქმული მსახიობი იყო. მის სახლში ხშირად ივრებებოდნენ ისეთი გამოჩენილი მწერლები და მსახიობნი, როგორც ა. ოსტროვსკი, გრიგორიევი, სალტაიოვ-შხედრანი, პისესკი, ზოტენიანი, შუა, ფაღალიაფი და სხ. რა-

სუკერეკლას ასეთ წრეში უფინამ ძლიერ შეუწყო ხელი ახალგაზდა სდაფისკის განვითარებას. ვერ კიდევ ოცის წლის არ იყო, როდესაც იამაშა ისტროვისკის ზეკისში „СВОИ ЛЮДИ—СОУТЧМСЯ“-ში დამაღიხინის როლი. დებუტმა სუტხოლოდ ჩაირა და სდაფისკი ჩარიტეს მისთვის „МАЛЫЙ“ თეატრის“ დასში. შემდეგ თითქმის უკანასკნელ წლამდე არ დაშორებია იგი სტენის, რომელსაც შუკიათად და ზატონსად ემსახურებოდა 40 წლის განმავლობაში.

სუკეტოსა როდები ჰქონდა ისტროვისკის ზეკისში. აქ სდაფისკი შეუდარებელი მსახიობი იყო.

1893 წლიდან სდაფისკი მიიწვიეს დრამატულ ხელოვნების მსწავლებლად მისთვის სამზერატორი თეატრალურ სსწავლებელში. მუშაობდა 1895 წლამდე და სტენისთვის ბევრი სსსიქდული ახალგაზდა გაწურინს ამ ცენტრს დასში. ამისი სწავლების მეთოდებიც ისეთავე სსსტრუქტურისა, როგორც თითონ სდაფისკის ზირთესებ.

„ასრისდეს არ აჩვენებდა, როგორ უნდა იამაშა, ამბობს ბ-ნი ნ. ვსილავევი, „МАЛЫЙ“ თეატრის ყოფილი მსახიობი.

— მე გავისწორებთ, როდესაც კი სსწიროდ დავინახე—ამბობდა მ. სდაფისკი—თქვენმა სწავლებმა კი მე არ შემიძლია. კაცს უნდა ესმოდეს და გრძობდეს მას, რასაც ასურთებს, (ესასწავს). მე რომ ჩემი იამაშა განხეივთ, მამინ თქვენ წამბაძვთ და არი სდაფისკი განხდებს“.

ყოველ მხრე განვითარებულმა სდაფისკიმ, თავისი დავწლი ლიტერატურასაც დასდო, მას აქვს მთელი არი ტომი მითხრობების, ეტუდების, და ესეზებისა. მისი მითხრობები იზადვენ ადამიანს შეუდარებელი ჰუმორით, მშეხიერა ეხათ და კობტა გამითქმით, ამისი სწავლები (Остроумие) განხმული იუვენ ნინობთა შორის. ყოველ შემთხვევისათვის მას მზად ჰქონდა ებერამა.

თუმცა ძლიერ უყვარდა ხუმრობა, მაგრამ თითხნაც არ ვაერდებოდა, როდესაც სსუშრო რსიმე შემთხვევენ; მკალათად, მას ძლიერ უყვარდა იამბაქოს წევა. სტენისზე გასდლის წინ „მუნდშტუკს“ სწირდერეშო იამბაში სტოკებდა, ამსხანგები ტუტინბად ბამბით; სდაფისკი გამისდლისათხანგე „მუნდშტუკს“ მთავლებდა ხელს და ბამბით ტუტინბის რომ სსხვად, სიცილით იტყოდა: „რ დაწიკვები არან, ტუტინბათ კიდევებ“.

მშეხიერა ამსხანგა, კეთილ-სინდისიერა და მანი, სდაფისკი მუდამ სიცილითდა ამსხანგებში

შუდლის და მტრობის მოსზობას; იგი დიდხანს აერთანებდა სტენის სუკეტოსა მოდვარებს; მაგრამ უღმობელმა სიკვდილმა 29 ივნისს ბოლო მოუღო ამ სსმკალითო მსახიობს, ლიტერატორს, მსწავლებელს და ადამიანს, რომელი სსენებაც სუკუნოდ დარჩება სტენის და ხელოვნების ყოველ მოყვარულისთვის.

კორდელი

მოგზაური ქალი კორსინი, მებაღე და მსახური.

ქ-ნ ბ. ბ. კორსინის ლექციების გამო

28 ავგისტოლან 8 სექტემბრამდე თბილისის სსხანით თეატრში, სსხელკანთქმული რუსი მოგზაური ქ-ნი ა. ა. კორსინის წავითხვს ადვილად გასაგებ გეოგრაფიულ ლექციებს. ლექციების შინაარსია—ქ-ნი კორსინის მოგზაურობის შთაბეჭდილებანი. ლექციების შროგამა: ავსტრალია, ინდოეთი, ეგვიპტე და ნუბია, ახალი ზელანდია, თქესია, სიცილია. ტასმანია და სხვა. ლექციები დასურთავთელი იქნება მშეხიერა ბუნდოვანი სურათებით, რომელნიც ხელოვნურად არის გადაღებული და დოქორადებული თვით ქ-ნი კორსინის ხელმძღვანელობით. ქ-ნი კორსინის ამ ლექციებს ჰეითხელობდა რუსეთის სხვა- და სხვა ქალაქებში, ამერაკას და სფერსკოთში და ეველგან დიდი ზატევი დამისხურა.

ქ-ნი კორსინის სტუმრად ეწვია ლევ ტოლსტოის „იასნია ზოლიანიაში“ და იქ წუკეთის შეგროვად მასდათა სწუკეტები. ლევ ტოლსტოის ძლიერ მოყრინს მისი სსამბობა და, აი, რა წერილი მისწერა ქ-ნი ა. ა. კორსინისას:

„ბუღკეთილი აღქმსწინდა აღქმსწინდესსუელი!

დიად მთხარული ვარ გამთვსთქვა ჩემი აზრი თქვენს მოდვარების შესხებ. ძლიერ მადლობელი ვარ, რომ გვესტუმრეთ და გაკვინით თქვენგან შეგროვილი გეგურთელა მასლეთი. თქვენ იცთა ჩემი არი

ა. კორსინი და ლევ ტოლსტოი მეუღლით

მის შესახებ, თუ რა მნიშვნელობას ვაძლევ ასეთ ზოგადარულ ლექციებს—სხვა ტომის უთვა-ცხოვრების და რწმენის გაცნობას—ხალხისთვის, რომელსაც სელემოკლეობის გამო არ შეუძლია გააგოს უთვალავე წიგნებიდან. თუ ამ ცნობებს ისმენენ და იზრუნებენ ასეთ მშვენიერად დასურთებულს, როგორც თქვენა ბუნდობანი სურათება, და ისეთ სანტერესო გარეგან-ახსოვით, როგორც თქვენა ლექციებია, მაშინ ეს ცნობები მშვენიერად ახსოვდებათ ხალხს და ამიტომ სრულიად თანაფორმისი თქვენს მოდელეობას და ვუსურვებთ ძალიერ გავრცელებას ხალხში.

გულწრფელად სტრევისტოშით **ლევ ტოლსტოი.**

ეს წერილი საგმარისი იმის გასაკებად, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ხალხისთვის ქ-ნ კორსინის ლექციებს. მით უმეტეს, რომ სტრეტო ქალაქის ზრისი აზრით ქ-ნ კორსინი მშვენიერად მკაფიოდ დაზარავის და სურათებს აწობის გამოცდილი მისეიკელი ხელისხანი (демонстраторъ) ძლიერი ელექტრისის განათების შემქმნათორ.

ქ-ნ ა. ა. კორსინი თბილისშია დაბადებული; იგი ქალია ბერძნულ-ლეიტენანტის ვაგარისტის, რომელიც კავკასიის ნაშქრეიკის დიდის მთავრის მიხეილის დროს ასრულებდა კავკასიის ოლქის სანტენანტო უფროსის თანამეშვეის თანამდებობას. ქ-ნმა კორსინამ ენგელანტეადური განათლება მიიღო. ბავშობიდანვე იგი იზრდებოდა ხან ზარისში, ხან ინგლისში. სხვათა შორის, დაამთავრა კვლების კურსი განთქმულ მომდებრ ქალთან ზოლიან ვაარდო-გარისთან; შემდეგ შეისწავლა სელეანტების ისტორია იტალიაში. იგი კარგად იცნობს მთელი ქვეყნის არქეოლოგიურ ნაშთებს; მშვენიერად იცის და დაზარავის რვა ენაზე. იცის: რუსული, ზოლიანური, ფრანგული, ინგლისური, ბერძნული, იტალიური, ესპანური და ზორტუკული.

ყრუ სოფელი

სიქენბი 3 სურათით გვგვსა ცხოვრების.
გოგია. რაც დავგვემართება, დავგვემართოს. მთელ ჩვენს სიკოცხელში მის საწველ ფურათ ხომ ვერ დავრჩებით?!. ახალი არჩენები რომ იქნება, ყველამ ერთხმით დავიძახოთ: არ გვიწინა, არ გვიწინა და მოგაცილებენ, მა რა იქნება.

ხმა ხალხიდან. თუ ყველანი ერთი პირის ვიქნებით, არც მისი გამოცხლა გავვიქრებოდა.

1 ახალგაზ. (აიწინადა) შენ დიდი ეშმაკი კაცი ხარ, სეფე. არა, ერთი ის მოყვი... ქერიც ფროსიკოს რომ მიადექ ერთ ღამეს. როგორც ვაღმოდვეცეს, ვიფრინეს არა? (სიცილი)

სეფე. (დარწმუნებულად) ერთი თქვენც რომ გიყვიართ ასეთებუს გამოგონება, ბატონო! ამ პატიოსან ქალბატონებს მართალი ეგონებათ.

2 ახალგაზ. (იციანის) არა, ტყუილია, შენმა მზემ! ვიცნობთ, ვიცნობთ, რაც შეილი ბრძანდები, ჩემო სეფე!

სეფე. არა, ღმერთმანი. მოგონილია. ფროსიკოს მავს როგორ ვკადრებ.

1 ახალგაზ. ახლა რომ არ კადრებ, ეს ჩვენც ვიცით; როდესაც ჰკადრებ, მაშინ ძიან ლახათიანათ დავიზილეს გვერდები, ახლა, რა თქმა უნდა, ვეღარ ვაბედავ.

სეფე. მოგონილია, ბატონებო, მოგონილი! (ქალიშეალებს) თქვენ მიხერ არ დაიჯეროთ, ქალბატონებო! ჩემდა საუბედუროთ ერთხელ ვავებუბრე და, ვინ იცის, რაგბი არ შეთხზეს და რათ არ გადააკეთეს. სახლში მიხტომის როგორ ვაბედავდი?!

3 გლეხი. (შეორე ჭკუიფიანს) დღეს რომ შეგვეყრა აქ, ნეტავი რა უნდა გამოგვიცხადოს?

4 გლეხი. რა უნდა გამოგვიცხადოს და თავის ოჯახის დაქვევა და დილუბა, რაღაც ეღონიკა არის დარჩენილი და უნდა შემოიტანოთო.

ნიკო. (გამოქმეურება შეორე ჭკუიფს) რაო, რაო?!. რის ეღონიკა, რა ეღონიკა?!. როდის იყო რომ დავგაცალა და არ გადავავხდევინა, რომ ეღონიკა დარჩენილიყო.

4 გლეხი. მე რა ვიცი, რისი ეღონიკაა, მარა მისმა მწერალმა კი ასე თქვა წუხელ საღამოს.

ნიკო. ეღონიკა საიდან დარჩებოდა, სულს რომ არ გვათქმევინებდა. მარტის დამოღვეში ცოლის ნაშთივი ხალიჩა რომ გამიყიდა საფოშტო გადასახადში, იმისი ეღონიკა თუა?!

4 გლ. ექვსი წლის ეღონიკა არის ერთად შეგროვილიო.

ნიკო. დიმიტრა რომ ავირჩიეთ მამასახლისათ, მას შემდეგ გავიგონეთ და დავისწავლეთ სიტყვა უღნაჟა, თორემ მანამდე არც კი გამოგონია ეგ სიტყვა. ალბად თვითონ შექამა შეკრებილი ფულეები და ახლა მეორეთ უნდა გადაგვახდევინოს. (გაქუქებში უკმაყოფილებას ხსენებს)

ბებე. მართალია, მართალია... სწორეთ შემოგვებოდა ფულეები.

2 გლ. (ხაჯას) სუ, კაცო! რა გაყვირებს? არ წამოგვსწროს, თორემ ნაობანში გამოგაღობოს.

ნიკო. (გაღსწრებულად) როგორ, ან როდემდე გავჩუმდე?!.. მაგის ჯავრით ყელამდე ვარ სასუე. შარშან მარჩენელი ხარი გამოიხსნა უღლიდან და გამიყიდა საფოშტო გადასახადში, წელს ცოლის ნაშთივი ხალიჩა წაიღო და თუ კიდევ პირში წყალი დავიგუბებ და არაფერი ვთქვი, ცალი ხარი დამჩრა და ეღონიკაში გამიყიდის.

(გაქუქება თანდათან ემატებათ მოკანსუე; სმაურთბა და ჩოქოლდა)

3 გლ. არც მაგის შერცხევა.

ნიკო. იქ თავის ნაჩალიკს ატყუილებს -- ვერ შეეკრიბე ფულიო და თავისთვის კი ჩვენი ნაჩილ-კბილა ფულეებით უზარმაზარი ოდა წამოკიბო.

პეტრე. (ზარეულია ჯგუფიდან) არც მისი მწერალია ქრისტიანი, სულ კულში რომ დასდევს.

ნიკო. (ზარეულია ჯგუფის მოაუბრუნებას) მწერალი დასდევს კულში?!.. მწერალი კი არ დასდევს, არამედ დიმიტრა დასდევს კულში მწერალს. ეგ მწერალი მთლად სულწაწყმენდილია... რაც ზევით არის, ათი იმდენი დაზღა, მიწაშია... გამოკიბულა ძვირფას ჩოხა-ახალუხში, ჩაუწყვიტა ჯიბეში ხელეები და ისე დაიარება, თითქოს მთელი ქვეყნის ბედ-იღბალი მის ხელში იყოს.

პეტრე. მთელი ქვეყნის ბედ-იღბლის კი რა მოგახსენო, მაგრამ ჩვენი ბედ-იღბალი და სული-კი მაგის ხელშია.

1 გლ. ეგ არის, რაც არის, თორემ დიმიტრა უმაგისთო რას მოახერხებს?

გოგია. უჰ, მაგ მწერლის სისხლი დამალევია ნეტავი, მაგან მე რომ საქმე დამმარათა!.. სალდათობიდან გავანთავისუფლებო, დამპირდა. საწყალმა მამამემა მარჩენალი ხარები გაყიდა და აღებული ექვსი თუმანი მის ჩაუჩხრიალა ჯიბეში, მაგრამ მეტად არ მოგეცა ცული და ავი, მე მაგან ვერ გამანთავისუფლო, თორემ თქვენც კი იცით: ოთხი წელიწადი გამატკუციეს სალდათობაში, უკან რომ მოვთხოვეთ ფული, ასე შემოგვითვალა: „რის ფული, რა ფულიო? როდის მომეცით თქვენ ფული მეო. მეორეჯერ არ გავიგონოთ ამისთანა სიცრუე, თორემ მამასაც და შვილებსაც კიბობის იქით გიჩვენებთ ზასოა“. მოწმე ჩვენ არ გვყავდა და სხვა საბუთი არ გვექონდა. მაშინ რომ მოგვეწადა წელი, მერე არ იქნა და არა. -- ვერ წამოვიღებთ ფეხი.

3 გლ. მე და ჩემს შვილსაც მაგნაირი საქმე არ დაგემართა! თუ რამე გავაწინდა, გავყიდეთ და მაგას მივეცი. დობტურს უნდა მიეცე შენი შვილის დასაბრაკავათო, მაგრამ როგორც მე არ მივსულვარ იმ ვინის დობტურთან და არ დავლაპარაკებინარ, ისე ეგა. შებარუნეს, შემოაბარუნეს, -- ხაროჰ, ვადიტსაო -- დაუძახეს და წინ გაიღდეს სალდათად.

V

ივანიეჟ ჭსამი ჩარჩი, სოფლის გაკლენიანი პარეზი, მოკლანს გაკლანს, აკლენ აკლენს, იქ მჯდომ ახლგახლანს მიესდამეიანს და აკლანს მეთრე თაჰმა დაჯდუიანს. მათ გამოჩენსუე ზოგაერთა გლექება წამოდაგეიანს და თაჰს უკარეიანს.

პეტრე. ამდენ ხანს საღ არაინ ეს მამაცხონებულის შვილები?.. საღაც არის მზეც გაღიხრება. რაც გამოსაცხადებელი აქეთ, ბარემ დროზე გამოგვიცხადონ, რომ მერე ჩვენც ჩვენს საქმესაც ვეწიოთ.

ნიკო. რა ექარებათ, თუ იცი... ჯარ: ალბათ, ჩრდილოში მზარ-თეძოზე იქნებთან წამოწოლილიო.

გოგია. ჩვენ კი მზის სხივებე ანთებას გვიჩენს. (მოკლანსუე, კაკლის ხას უკანს მხარეს ჩოქოლდა შეიქმნება: ისმის სმება: წყალი, წყალი მალე... წვეთი დაეცა. ერთა გლქია სამართლეოა სხედის უკან კანის და სწყლათ წყალა მოქის.

ჩერები და უსაქმური ახალგაზრდები რიგულს მიაღ-
გებინან და აქიდან კაიხულობენ: რა იყო, რა მოხდა!.)

ნიკო. რა და გული შეუწუხდა მოხუცე-
ბულ კაცს. ამისთანა სიტყეში მთელი დღეო-
ბით კანცელარიაზე ყურყურში, რა ჯანდაბა
და უბედურება დაგვემართება, თუ არა გულის
წუხილი და სიკვდილი.

(შემდეგი იქნება)

ივ. კვჰანიძე

ნ. მ. გამუნია-ცაგარლის დაკრძალვა

პარასკევი—19 აგვისტო—ქართველი ერის სამ-
გლოვიარო დღედ გარდქცა. ამ დღეს გამოვთხოვეთ
და შევს მიწას მივაბაროთ ჩვენი ნატო, ქართული
სცენის მარგალიტი.

დღიდანვე დაეტყო ოლგას ქუზას მოძრაობა. მ
საათიდან დაიწყო ეტლების შეუწყვეტელი მსვლელობა.
ყველანი დაშურებოდენ ვერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესი-
ისკენ, სადაც დასვენებული იყო ძვირფასი ადამიანის
ცხედარი, გვირგვინებითა და ყვავილებით დაფარული.
ეკლესიის გაღვაწი ათ საათს შემდეგ ძლიერ-და იტყდა
უკანასკნელ საღამოს მიცემის მსურველი.

წირვისა და პანაშვილის შემდეგ კუბო ხელით გა-
მოსვენეს ქართველმა მსახიობებმა, კუბოს თავი-კი წინ
მიჰქინდით მსახიობ-ქალებს. პროცესია გაემართა გო-
ლოვინის პოსტექტით ქართული თეატრისაკენ. სახა-
ზინო და „არტისტული საზოგადოების“ თეატრების
წინ გადახდილი იქნა მოკლე პანაშვილები. ქართულ თე-
ატრის წინ, რომლის ფარდულზედაც ძაძით იყო
შემოსილი ნატოს სურათი, კუბო შემაკო მშვე-
ნიერი ცოცხალი ყვ:ვილების თავყოფილი **„თეატრი და
ცხოვრების“** რედაქციამ—წარწერით: „სამშობლო
სცენის შემწევენებასან, და ხელოვნების ტაძრის ღირსე-
ულ ქურუმს ნ. მ. გამუნია ცაგარლისას“.

მოკლე პანაშვილის შემდეგ ვლ. ალ. მენხიშვილმა
წარმოსთქვა გმნობიარო სიტყვა რომელმაც ააქვი-
თინა დამწერნი.

პუშკინის ბაზზე გამოდგმული იყო ძაძით მოსილი
ნატო გაბუნია-სურათი. ცხედარი წაასვენეს საღდა-
თის ბაზრით, მადათოვისა, მიხეილისა, რუტოვისა, ავკა-
ლისა და ანტონოვის ქუჩებით, წმ. ნინოს სასაფლაოსა
კენ. წეს-რიგით, რომლის გამგეში და დამცველნი იყვენ
მსახიობებიც დრამ. საზოგადოების გამგეობის წევრნი,
არსად დარღვეულა, სასაფლაოზე ექიმმა სოხესტრანსკიმ
„პროექტორით“ გადაიღო მთელი „პროცესია“. სასაფ-
ლაოზე მოკლე პანაშვილის შემდეგ გრანობიარო სიტყ-
ვები წარმოსთქვეს: მღ. კარბელაშვილმა, სომხების
დრამატულ გამგეობის წარმომადგენელმა—გედევანოვ-
მირალიანმა, მუშების წარმომადგენელმა, პ. ვაჩიჩი-
ლაძემ „თეატრი დაცხოვრების“ რედაქტორმა იოსებ,
იმედაშვილმა, მსახიობმა ი. ივანიძემ, ქიათურის ს.
ტარუაშვილმა და სურამის საზოგადოების დელეგატმა
ო. შალიაშვილსადა სხე.

დაკრძალვას დაესწრენ თავ. ახ. წინამძღოლნი თ. გ. ა.
ბაგრატიონ-დავითიშვილი, პ. ი. თუმანიშვილი, დ. გუ-
რამიშვილი, ქალაქის გამგეობის წევრნი, ქართ დრამ.
საზოგ. გამგეობა, წერა-კითხვის გამავრცელებელი სა-
ზოგადოების გამგეობა, ყველა რედაქციისა და საზო-
გადოება და წარმომადგენელნი, კ. ზუბულაშვილის სა-
ხალხო სახლის მთელი ადმინისტრაცია, სახალხო უნი-
ვერსიტეტის გამგეობა სათ. ახ. ქართულ გიმნაზიის
საბჭო და სხ.

კუბო შეამკეს ორმოცამდე გვირგვინით, გვირგ-
ვინები იყო: თავ.-ახნ. წინამძღოლთა და დეპუტატო-
ვან, ქარ. დრამ. საზ. გამგეობისა, თბილისის ქალაქის
გამგეობისა, თბილისის მუშებისა, ხონის დრამ. საზ.
გამგესა, ქართ. გიმნაზიის გამგე კომიტეტისა, თბ. სა-
ადგილმამულო ბანკისა, ქუთაისის დრამ. საზ.სა, ქიათუ-
რის დრამ. საზ.სა, სახალხო გასართობთა საზ.ბის გამ-
გეობისა, სახალხო უნივერსიტეტისა და სახალხო სახ-
ლისა, „სახალხო ვაჟთის“, „გმნობიაროების“, „თეატ-
რი დაცხოვრების“ (თავ.გული), „ხაჯაგაზი“ისა, ალ.
პეტ. სარჯიშვილისა და სხ.

სათეატრო ამბები

ქართ. დრამ. საზ.ის გამგეობამ 24 აგვისტოს
სხდომაზე დაადგინა: ნ. მ. გამუნია-ცაგარლის სხოვნის
აღსანიშნავად დაწესებული იქნას საძაზ (300) მან.
წლიური სტიპენდია ნიჭიერ ქალის შესაწევრად, რა-
ზელიც დრამატულ განათლების მიღებას მოისურვებს
რუსეთში ანუ სხვაგან. ამ სტიპენდიის შესასვებად ყო-
ველ წელს—ნატო გაბუნია დაბადების დღეს, 3 თე-
ბერვალს—წარმოდგენა უნდა გაიმართოს; აგრეთვე მი-
იღება შემოწირულებანი და დაბა-სოფლებში ნატო გა-
ბუნია სახელობაზე გამართულ წარმოდგენების წმინდა
შემოსავალი. ზედმეტი შემოსავალი გადაიდება სათა:
დარგო თანხის გასაძლიერებლად.

დრამატულ გამგეობას განზრახვა აქვს, რაც
სხვა ქალაქებიდან შემოვეთილ გვირგვინებს გაეცთებას
ფული გადარჩა,—ნატო გაბუნია სახელობის სტიპენ-
დიას შეუერთოს, შემომცველთა თანამობით.

ქარ. დრამ. დასი ბეჯეთად მეცადინეობს და
ახალს სიესებს ამზადებს. პესათა კითხვა და რეპერტი-
ციები ყოველ დღე დილა-საღამოს სწარმოვებს.

ნიო გოცირიძე, სახალხო თეატრის სცენის
მოყვარე, ქუთაისის დრამ. საზოგადოებამ მიიწვია მსა-
ხიობად შვიდის თვის განმავლობაში თვეში 100 მანა-
თად; ამასთანავე აძლევენ ერთს ბენეფისს. როგორც
შვეიტცი, ნ. გოცირიძის პერჯივრობით ვერ ვაღწე-
ვიტა სახალხო თეატრის მიტოვება.

აკაკი დაბრუნდა საჩხერედან. ჩვენს მსოცვანს
მგოსან დაუწერნია „სათეატრო ვახსენებანი“,
რომლის ბეჭდვას მომავალ ნომრიდან დავიწყებთ.

დ. დავითაშვილი ქუთაისიდან ჩამოვიდა.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

მდინეულის, სიღვეულის და სამკურნალო წყლის

ქ ა რ ხ ა ნ ა მ. ლალიძის და მხ-ს

თბილისი, გოლოვინის პროსპ. № 6 ტელეფონი № 411.

ჩვენნი ქარხნის წყალი

მზადდება მხოლოდ ბუნებრივ. ქიმიურად დაწმენდილ, ხილის წვნით და საუკეთესო ხილეულის შარბათით გამობზილის წყლითა და წმინდა შაქრით.

წყალი მზადდება გაუმჟებესებულ „ვაკუმი“ მანქანებით სპეციალისტის ხელმძღვანელობით

მუშტარი ადვილად დარწმუნდება, რომ ჩვენი ქარხნის

მ შ ვ ე ნ ი ა რ ი ს ზ მ მ ო ს ი და ს უ ნ ე მ ე ზ ი ს ა ა,

და თბილისის სამკურნალო განუოფილების ანალისითან

მიისი კარგი ღირსება დაჯილდოებულია

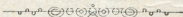
ამიტომაც ჟანმრთელობის გულისთვის ეს ქარხნის უჩუქეს ბბ. მომხმარებელთ, უურადდება მაქციან, რადგან ზოგერთა ვაჭრება ჩვენის სახელათ სხვა ქარხნების უფრო აიფს და მამკავსებულ წყალს ასადებენ.

მოთხოვეთ ეველგან მ. ლალიძის და ამხანგობის წყალი

და აგასთან მიამციით ყ უ რ ა დ ე მ ბ ა

დაჯილდოებულია ოქროს და ვერცხლის დიდი მენდლით

10--10

ჟურნალი „თეატრ და სხვა“ ბეჭდავს განცხადებებს

Тифлисскай Казенный Театръ

Отъ 29 августа до 8 сентября

НАУЧНО-ПОПУЛЯРНЫЯ
ГЕОГРАФИЧЕСКІЯ ЛЕКЦІИ
ЗНАМЕНИТОЙ РУССКОЙ ПУТЕШЕСТВЕННИЦЫ

А. А. Корсини

Лекціи эти прошли въ Москвѣ, Нью-Йоркѣ и Парижѣ по нѣскольку разъ съ большимъ успѣхомъ. Картины будутъ иллюстрированы при сильномъ электрическомъ освѣщеніи (болѣе 50 амперъ) на громадномъ экранѣ, опытнымъ Московскимъ демонстраторомъ А. И. ЕФИМОВЫМЪ.

НАЧАЛО ВЪ 8 1/2 ЧАС. ВЕЧЕРА

ЦѢНЫ МѢСТАМЪ ЗНАЧИТЕЛЬНО УМЕНЬШЕННЫЯ

Ученическіе билеты выдаваться за 1/4 часа до начала по 40 коп.

Уполномоченный М. А. МЕКЛЕРЪ.

სასული გზა

ყოველდღ. საპოლიტიკ სალიტერატ. გაზეთი. წლიურად 7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. საზღვარგარედ 14 მან. ნახევარი წლით 7 მან. რედაქტ.-გამომც. ზ. ტაყეშელაშვილი აღრესი: ტიფლის, ტიპ., «Шрома», **Кал. Кон. Цуладзе.**

სასულ. გზა

ყოველ-ღ. საპოლიტ. სალიტერატ. გამომცემა, კვირეული სურათებიანი დამატებით წლიურად 8 მან. ნახევარ წლით 4 მან 50 კ. რედაქტ.-გამომცემელი დ. სრამელაშვილს აღრესი: ტიფლის, Большая Ванкская ул., № 12, Сем. Пашалашвили.

ჯეჯილი საუმაწვილო

სურათებიანი ჟურნ. XXI წ. წლიურად 4 მ. თითო წიკ. 40 კ. რედაქტორ-გამომცემელი ან. თ.- წერეთლისა

ნაკადული საუმაწვ. სურათ. ჟურნალი

წელ. VI
24 წიკ. მყირე წლო — თვის III 12 მომრ — თვის

4 პრემიით წლ. 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან. რედ. ნაკაშიძე გამომცემელი პ. ი. თუმანიშვილი

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობა აუწყებს, რომ დაუვიწყარის მგოსნის

ილია გრიგოლის ძის ტ ა მ ტ ა მ ა მ ი ს

ტრაგიკულად გარდაცვალების სამის წლის თავზე, კვირას, 29 აგვისტოს, მოაწმინდაში, მამა დავითის ტაძარში ვადახდლილი აქნება წირვა და საფლავზე — პანაშვილი განსვენებული პოეტის სულის მოსახსენებლად.

ქ ა რ თ უ ლ ი თ ე ა ტ რ ი

ქართული წარმოადგენების

ს ე ზ ო ნ ი დ ა ი წ ყ ე ბ ა

19 ენკენისთვის 1910 წ.

რ ე ბ ე ტ ე ე ბ ი ყ ო ვ ე ლ დ ღ ე ა